

ICHKI ISHLAR HODIMLARINING HUQUQIY KOMPONENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING MAQSAD VA VAZIFALARI HAMDA DIKTATIK MODEL.

Ikrarov Nizomiddin Nuriddinovich

Yunusobod tumani IIO FMB boshlig'i o'rinbosari

Annotatsiya: Mamlakatimizda olib borilayotgan keng ko'lamli islohotlarning zamirida, avvalo, inson manfaatlari, uning huquq va erkinliklari turibdi. Bugungi kunda huquqni muhofaza qiluvchi organlar, shu jumladan, Ichki ishlar vazirligi ham xalq manfaatlariga xizmat qilish, fuqarolarning qonuniy huquqlarini ta'minlash, jinoyatchilikka qarshi murosasiz kurashish yo'lida faoliyat yuritmoqda. Eskicha ish uslubidan voz kechilib, Davlatimiz rahbari tomonidan qo'yilayotgan talablar asosida ish olib borilmoqda. To'g'ri, yangicha ish uslubiga moslasha olmayotgan xodimlar ham uchrab turibdi. Ammo ularning o'rnini vatanparvar, zamonaviy fikrlaydigan kadrlar bilan to'ldirishga e'tibor qaratilmoqda.

Kalit so'zlar: Ichki ishlar hodimlari, xalq manfaatlari, huquq, huquqbuzarliklar, vazirlik va hududiy boshqarmalari, ijtimoiy tuzilmalar.

Ichki ishlar organlarini xalq manfaatlariga xizmat qiladigan ijtimoiy tuzilmaga aylantirish maqsadida mustahkam huquqiy baza yaratilgan. Jumladan, 6 qonun, Prezidentimizning 7 farmoni va 40 qarori, Vazirlar Mahkamasining 89 qarori hamda 160 dan ziyod idoraviy normativ-huquqiy hujjat qabul qilindi. Shu asosda mahallalarda jamoat tartibini saqlash, fuqarolar xavfsizligini ta'minlash, huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish ishlarini kuchaytirish maqsadida ichki ishlar organlarining quyi bo'g'inlari mustahkamlandi. Xususan, vazirlik va hududiy boshqarmalarini mavjud shtat birliklarining 85 foizi qisqartirilib, quyi tizim ichki ishlar bo'limlariga qayta taqsimlandi. 30 tuman-shaharda hududiy ichki ishlar organlarining 160 ichki ishlar bo'lim (bo'linma)lari tashkil etildi. Eng muhimi, ichki ishlar organlari o'z xizmat faoliyatini parlament va jamoatchilik nazorati ostida olib borishi qat'iy belgilandi. Ya'ni, Ichki ishlar vaziri Senatga yilda ikki marotaba axborot berishi, hududiy ichki ishlar organlari boshliqlari Xalq deputatlarining viloyat, tuman va shahar kengashlariga har chorakda, tuman-shahar IIB boshliqlarining yoshlar bo'yicha o'rinbosarlari xalq deputatlari shahar-tuman kengashlariga, profilaktika inspektorlari esa mahalla aholisiga har oyda hisobot berib borishi yo'lga qo'yildi. Aholining barcha qatlami bilan manzilli ish olib borish maqsadida murojaatlar bilan ishlash bo'yicha 256 inspektor, xotin-qizlar masalalari bo'yicha 364 katta inspektor lavozimi joriy etildi. Joylardagi ichki ishlar organlarida 89 shtat birligidan iborat psixologik ta'minlash guruhlarini tashkil etildi. Mahallalarda fuqarolarning

muammolarini joyida hal etish, ularga yana-da yaqinlashish maqsadida hududiy ichki ishlar organlariga mahalliy byudjet hisobidan Huquqbuzarliklar profilaktikasi xizmatlarining hududiy bo‘linmalariga qo‘shimcha 459 profilaktika (katta) inspektori lavozimlari joriy etildi. Fuqarolar yig‘inlarida huquq-tartibot ishlarini samarali tashkil etish va ularning qamrovini kengaytirish maqsadida ichki ishlar organlari tarkibiga qo‘shimcha jami 2 ming 570 profilaktika (katta) inspektori shtat birliklari ajratildi. Hududlarning o‘ziga xos tajribalari sifatida Toshkent shahrida “Xavfsiz poytaxt”, Andijon viloyatida “Namunali hudud”, Buxoro viloyatida “Xotin-qizlar bilan ishlash”, Farg‘ona viloyatida “Yoshlar bilan ishlash”, Bo‘ka tumanida “Prezidentning beshta tashabbusi”, Jizzax viloyatida “Jinoyatga qarshi kurashish haqiqati va adolati”, Sirdaryo viloyatida “Jinoyatdan holi mahalla” konsepsiyalari hayotga tatbiq etildi. Tizimda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari joriy etilib, “Xavfsiz shahar”, “Xavfsiz poytaxt”, “Xavfsiz hudud”, “Xavfsiz turizmni ta’minlash”, “Yo‘l harakati xavfsizligini ta’minlash”, “Xavfsiz xonadon” konsepsiyalari amalga oshirilmoqda. Mahallalarda jinoyatchilikni jilovlash borasidagi ishlarni xolisona baholash maqsadida Bosh prokuratura bilan birgalikda “mahalla jinoyat”lari alohida toifaga ajratib olindi. Har oyda mahallaning o‘zida sodir etilgan jinoyatlarning chuqur tahlili orqali ular uch toifaga, ya’ni “jinoyatlar oshgan”, “jinoyatlar kamayishiga erishilmagan” va “jinoyatlar sodir etilmagan” mahallalarga ajratilmoqda va shu asosda kuch-vositalar taqsimlanmoqda. O‘rganish natijalari shuni ko‘rsatdiki, aksariyat jinoyatlar viloyatlarning 8-10 mahallasi hissasiga to‘g‘ri kelgan. Shu bois kriminogen jihatdan nisbatan og‘ir mahallalarda Milliy gvardiya bilan uzviy hamkorlik yo‘lga qo‘yildi. Jinoyatlar muntazam sodir etib kelinayotgan mahallalar tanlab olinib, ularda qo‘shimcha patrullik yo‘nalishlari tashkil etildi.

Ichki ishlar organlari faoliyatni o‘z vakolatlari doirasida quyidagi asosiy yo‘nalishlar bo‘yicha amalga oshiradi:

fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish;
jamoat tartibini saqlash va jamoat xavfsizligini ta’minlash;

Ichki ishlar organi xodimining o‘z vakolatlari doirasida qo‘yilgan qonuniy talablarini, shu jumladan qonunga rioya etish, hujjatlarni, tekshiruvlar materiallarini va boshqa ma’lumotlarni taqdim etish, mutaxassis ajratish, ichki ishlar organiga kelish hamda aniqlangan qonunbuzarliklar xususida tushuntirishlar berish to‘g‘risidagi, qoidabuzarliklarni, shuningdek ularning sabablarini va sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni bartaraf etish haqidagi qonuniy talablarini barcha davlat organlari, boshqa tashkilotlar, mansabdor shaxslar va fuqarolar tomonidan bajarilishi majburiydir.

Ichki ishlar organlarining zimmasiga yuklatilgan vazifalarni bajarish uchun zarur bo‘lgan axborot, hujjatlar va boshqa materiallar ularning qonuniy talabi bo‘yicha bepul taqdim etiladi.

Ichki ishlar organi xodimining qonuniy talablari ustidan shikoyat qilinishi ularning bajarilishini to'xtatib turmaydi.

Ichki ishlar organlarining tizimi O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi, Qoraqalpog'iston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi, Toshkent shahar va Toshkent viloyati ichki ishlar bosh boshqarmalari, viloyatlar ichki ishlar boshqarmalari, tumanlar va shaharlar ichki ishlar boshqarmalari (bo'limlari), transportda xavfsizlikni ta'minlash boshqarmalari (bo'limlari), jazoni ijro etish muassasalari, ichki ishlar organlarining o'ta muhim va toifalangan obyektlardagi bo'linmalari, shaharcha ichki ishlar bo'linmalari, mahalla huquq-tartibot maskanlari hamda ichki ishlar organlarining tayanch punktlari, shuningdek ta'lim va tibbiyot muassasalari, ichki ishlar organlari zimmasiga yuklatilgan vazifalarni bajarish uchun tashkil etiladigan boshqa bo'linmalar va tashkilotlardan iboratdir.

Xulosa:

Ichki ishlar organlarining asosiy vazifalari fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini, jismoniy va yuridik shaxslarning mulkini, konstitutsiyaviy tuzumni himoya qilishdan, qonun ustuvorligini, shaxs, jamiyat va davlatning xavfsizligini ta'minlashdan, shuningdek huquqbuzarliklarning oldini olish va profilaktikasidan iborat.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ghaziyev E. G'. General psychology, book 1. - Tashkent-2002
2. Yenikejev M. I. Juridicheskaya psychology. - Moscow-2005.
3. Criminal law. Namangan-2007
4. Criminology Q.R. Abdurasulova Tashkent "Adolat" 2007
5. www.lex.uz